

exacte discussis, iterumque à R.
P. N. Patribusque Assistentibus
accurate perpensis, ad hunc tan-
dem modum Directorium accom-
modari posse visum est speramusq;
laborem hunc non solum probatum
iri, sed etiam q̄s, qui spiritualia
Exercitia tradituri sunt valde
utilem fore. Reliquum est, ut hac
occasione nostri (ut plenius ad Pro-
uinciales communib; litteris scrip-
tum est) in posterum ad Exerci-
tia spiritualia frequentanda stu-
diosius incumbant, & alijs etiam
maiori cum utilitate tradere stu-
deant. Datum Romæ Kalendis
Octobr. 1599.

Mandato R. P. N. Generalis
Iacobus Dominicus Secretarius.

PRO E M I V M
DE D I G N I T A T E
E T U T I L I T A T E
EXERCITIORVM,
E T
D E N E C E S S I T A T E
D I R E C T O R I I .

NTER alia instrumenta, qua Conf. p. 4.
Deus pro sua bonitate, ac cle- c. 8. 5. p. 7.
mentia, Societati nostræ tum c. 4. 5. 8.
ad propriam, tum ad proximo- Instrumenta
rum salutem, perfectionemque salutis.
procurandam largiri dignatus
est, non postremum locum habent spiritualia.
Exercitia.

Hac enim sunt spiritualia quadam docu- Documenta
menta, qua vt in huius libri prefatione dicitur, ex vocatione
non tam ex libr; quā ex vocatione Spiritus san- Spiritus san-
cti, & ex interna experientia, & vsu, nosfer in- ctii.
Christo B. Pater Ignatius cōposuit. Hac sunt lu-
mina, qua ei Dominus in ipso primo conuersio-
nis seruore inspirauit, ac deinde in omni pro-
gressu eius virtutis, & sanctitatis semper confir-
mavit.

A 3 Quem-

PRO OEMIVM.

Necessaria ad bene o-
randum di-
rectio .

³ Quemadmodum igitur Dominus Deus ideam totam Societatis nostra , tum exteriorum , tum etiam que ad interiorum virtutum formam pertineret , ei tanquam capiti , & fundatori communicauit ; ita etiam cum oratio , & communicatio cum Deo sit tanti momenti , ut magna ex parte religiosa obseruantia , ac spiritualis profectus ex ea pendeat ; plurimum referebat habere hanc methodum , & directionem ad orationem faciendam ab eodem Capite nostro , quam nos quoque omnes sequeremur , & præ oculis semper habere conaremus .

Vtis Exerc.
magnopere
à B.P.N.co-
mandatus .

⁴ Atque hec causa est , cur ipse B. P. N. Ignatius in omni sermone , vt accepimus , & vero præxi ipsa tantopere nostris commendare soleret vsum horum Exercitorum ; ac in Constitutionibus quoque tam crebro eorum mentionem faciat , & præfertim parte 4. c. 8. §. 5. vbi dicitur , omnes operam dare debere , vt in hoc armorum spiritualium genere tractando , quod tantopere conferre cernitur ad Dei obsequium , dexteritatem habeant . Extat etiam eius epistola ad Sacerdotem quandam Mionam nomine , qui Parisijs fuerat eius Confessarius , in quo satis manifeste ostendit , quid ille sentiret de his Exercitijs . Monet enim eum , atque etiam instanter rogat , vt ea faciat diligenter : & si fecerit , promittit ei magnam utilitatem spiritualem , tum in se ipso , tum ad alios quamplurimos iuuandos , idque verbis valde grauibus , & significanib[us] .

⁵ Idem

PRO OEMIVM.

⁵ Idem vero testimonium dederunt alij . Ab alijs eis & plurimi , & quidem insignes viri , & doctrina , ram cōmēte , & virtute , & rerum humanarum experientia , dato . ac præcipue etiam spiritualium peritia : qui cum hac Exercicia re ipsa experti essent , ita ea probarunt , vt illorum vsu , maiorem quam sperare ausi essent , suarum animarum fructum se consequitos esse tum verbo , tum scripto libenter predicarent .

⁶ Sed præ omnibus est auctoritas Sedis Apostolica , quæ diligent[er] examine doctorum viro- rum premisso hac Exercitia approbauit anno M. D. XLVIII . vt pietate & sanctitate plena (hac enim sunt eius verba) & ad edificationem spiritualemque fidelium profectum valde utilia .

⁷ Postremo est etiam ipsa experientia ingentis , ac prope incredibilis utilitatis , que ex his Exercitijs faciendo subsequi solet . Primum enim plurimi ex nostris , præfertim primis tem- poribus , hoc modo spiritum vocationis accepunt , vt vere dici possit , Societatem nostram maxime medio , & initio coaluisse , & postea incrementum accepisse . Deinde pluri etiam alij relicto mundo alias Religiosos ordines ingressi sunt : multi iam ingressi , egre- gie reformati sunt , nec singuli tantum , sed sa- pe integra Comobia . Completes etiam in- seculo ipso cum ita vitijs addicti essent , vt nullo modo neque cohortationibus , neque con- cionibus auelli possent , hoc uno se se conuer- terunt ,

Autoritate
Pontificia
Approbata .

Vititas eo-
rum maxi-
ma multo-
explicata .

terunt, & ad meliorem vitam constanter ducentiam reuocarunt. Denique negari non potest, quin valde magnus fructus in omni hominum genere, & statu, & conditione effectus sit, & vbi eorum vñus magis vigeret, ibi etiam multo maior morum reformatio cernitur.

*Exercit. pre-
cipui fru-
ctus.*

8 Nec debet aliquis mirari, quod tanti effectus consequantur, & quidem non admodum longo tempore, addo etiam, non adeo magno labore. Nam cum Dei voluntas sit sanctificatio nostra, vt ait Apostolus, & ideo bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturam suam; sine dubio, si ipsam non poneret impedimentum, sed potius seipsum disponeret, facile, ac breui magnas a Deo gratias consequeretur. Hoc igitur faciunt hæc Exercitia, & sane valde efficaciter, vt animam disponant, ad hac dona accipienda. Primum enim remouent eam ab omni aliarum rerum ac negotiorum occupatione, & quasi ad solitudinem quandam ducunt, vt & Deus ad eius cor loquatur, & ipsa faciat quod dicitur in Psalm. Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus. Deinde vero posito statim ante oculos ultimo hominis fine, nempe aeterna beatitudine, ostendunt primum quantum haec tenus aberrauerit, & ita peccatorum dolorem, & odium ingenerant; deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, & Christi Domini exemplo ad eius imitationem accendunt. Denique etiam mo-

dum

dum tradunt totius vita ex Dei regula, ac voluntate reformatæ, siue status ipse mutandus sit, siue non mutandus, verum in melius corrigendus.

9 Cum ergo horum Exercitiorum tanta sint utilitates, tantuq[ue] fructus, facile apparet, quam eorum vñus nostris omnibus commendatus esse debeat, si præsertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, & certe etiam debemus, hoc totum quodcumque est, nempe peculiare hanc instructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam utilia, tamque solida esse præclarum quoddam donum, ac munus à Deo datum Societati nostræ. Quare cum id Deus nobis donarit, & ideo donarit, vt vteremur, non est dubium quin hoc ipsum excitare omnes debeat, vt auditus vnamur, nec talem thesaurum abscondimus, & quasi desolsum inutiliter teneamus.

*Nostris co-
rum vñis co-
mendatum.*

10 Verum quam utilis est hic Exercitiorum vñus, quem dicimus, tam etiam est necessarium aliquam methodum habere in ijs tradendis: tum quia non omnes eandem peritiam, aut dexteritatem habere possunt, tum quia non omnia hoc Exercitiorum spiritualium libro comprehendi potuerant (& ideo sunt in eo aliqua paulo obscuriora, quod ad prædictum attinet) tum denique etiam, vt seruetur à nostris omnibus uniformitas, & non suo quisque ingenio, & placito Exercitia interpretetur, ex qua noui, ac varijs

*Methodus
necessaria in
Exercit. tra-
dendis.*

subin-

subinde modi introducerentur.

Congr. 1. ge-
ner. auctorita-
tate Direct.
confessum.

Antiquiori-
bus Patribus
discutiend.
datur.

11 Has igitur ob causas Congregatio prima generalis inter alia, qua necessaria iudicauit ad proximos iuuandos, & noslros operarios dirigendos, hoc etiam constituit tit. 6. decr. 28. vt conficeretur Directorium tradendorum Exercitiorum, eiusque rei curam Generali Præposito commendauit.

12 In quo cum aliqui Patres diligenter laborassent, vel pro sua deuotione, vel Superiorum iussu, visum est P. N. Claudio Aquauiae, tum hunc eorum laborem, tum etiam qua non nulli alij adumbrauerint, quibusdam antiquioribus Patribus in Societate mittere, vt ea vi- derent, & iudicium de ijs ferrent, & præterea, siquid occurreret, quod addi posset, id scriptis mandarent. Ex quorum omnium sententijs, ac iudicij ea, qua ad nostrum propositum accomodatoria visa sunt, in hoc Directorium,

selecta, & suis locis digesta sunt, ad

Dei Domini gloriam, & Socie-
tatis nostræ, proximo-
rumq. spiritualem
protectum.

QVOMODO IN DVCENDI
sunt homines ad Exercitia.

C A P. I.

ICITVR in nostris Constitu-
tionibus cum Exercitiorum ra-
tio redditur, non solum id agi ra-
bere, vt alijs satisfiat; sed etiam
vt in alijs desiderium excitetur,
vt eisdem iuuari velint. Ex quo
apparet oportere hoc esse nostris propositum,
vt quotquot possint ad agenda Exercitia suauiter
inducant: quoniam cum charitas, & zelus
animarum nos mouere debeat ad desiderâdam
& procurandam earum salutem, & perfectio-
nem, eadem etiam impellere debet ad eam rem,
qua adeo apta, & adeo efficax est ad illud verun-
que in eis operandum.

Par. 4. c. 8.
lit. E.
In aliis exel-
tandum de-
siderium.

2 Est tamen opus prudentia, vt id discrete,
& modeste fiat, nempe tempore, & loco conve-
nienti, sine molestia, aut offendione, & nomina-
tim cauendo, ne suspicio præbeatur, quod ad re-
ligiosum statum trahere velimus. Hunc autem
modum prudentem, & cautum inuitandi ad
Exercitia suggereret sua cuique prudentia, & Spi-
ritus sancti iunctio, qua vt in alijs, ita in hoc di-
riget, & iuuabit suos operarios.

3 Pater N. Ignatius ita sentiebat, & mone-
bat optimum modum esse in confessione non-
importans.

Quinam mo-
dus tenen-
dus.

importune, atque ex abrupto, sed aliqua comode occasione, vel è re nata, vel dextre accersita: aut etiam extra confessionem, cum cernitur aliquis non adeo contentus statu suo, siue propter aliquem scrupulum intrinsecum, siue propter molestiam extrinsecam, vt si non bene ei succedant negotia, vel si non bene à suis tractetur, vel ob aliam similem causam. Interdum etiam optima est commoditas ex ipsis vitijs, aut lapsibus alicuius, cum præfertum aliquo Dei lumine afflatus ea cognoscit, & dolet, & cupit emendationem. Tunc enim sape opportunum est proponere ei hoc quasi remedium eius infirmitatis.

Exercitorū
fructus indi-
candi.

4 Quacunque vero occasio accipiatur, indicandi sunt magni fructus, qui ex his Exercitijs consequi solent, pax, & quietes anima, lumen interius, & cognition ad bonam gubernationem totius vita quoquaque in statu.

Exempla
qui fecerunt
proponenda.

5 Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt postea valde contenti fuerint; ipsaque morum mutatione testati sint, quantum in eis profecerint: & ad hoc etiam confert indicare consolationes spirituales, & gustus, quos habuerunt, nimurum ne labore deterreantur. Verum in his exemplis commemorandis abstinentendum esset ab ijs, qui religionem ingressi sunt (vel certe hoc postremum tacendum) & ij potius narrandi, qui in melius mutati in seculo man-
serunt

ferunt, quoniam facile fieri potest, vt quem-
hortari volumus; idem sibi timeat, & ideo refu-
giat Exercitia.

6 Immo vero hæc ipsa opinio eripienda es-
set hominibus, vt putent solis religiosis, aut ijs, Omnibus
necessaria.
qui religiosi fieri volunt, conuenire Exercitia.
Nam cum omnes ex eis gratia Dei, non solum
religiosi, sed etiam seculares propter pericula in
quibus assidue viuant, ideo ipsi quoque debent
ea adiumenta querere, ex quibus ad hanc gra-
tiam hauriendam quam maxime disponantur.

7 Notandum est tamen si loquamur de in-
tegris, & plenis Exercitijs eam cuiuscum B. P. N. &
tententiam, vt non omnibus paſsim darentur, Quæ mens
quibus dan-
da exerc.
sed selectis tantum, & qui habiles ad maiori-
viderentur. Quod ita esse aperte videmus ex
quadam instructione, quæ conscripta dicitur ip-
so dictante, qua sic habet. Non mihi videtur
expedire quenquam hortari ad facienda Exer-
citia, nisi has conditiones, vel saltem præcipuas
habeat. Primo vt eiusmodi sit, qui sperari pos-
sit valde utiles futuri domini Dei, si ad eius ob-
sequium vocatus fuerit. Secundo si nondum ha-
beat eiusmodi talenta iam acquisita artium, ac
scientiarum, quæ hoc præferunt, salutem vt
eius ætatis atque ingenij sit, vt ad ea aliquando
peruenire posse videatur. Tertio vt liberum sit
ei de se ipso statuere, etiam quoad statum perfe-
ctionis amplectendum, si Deo placeret eum vo-
care. Quarto vt ad spiritualia affectus videatur, habi-

„ habitumque corporis honestum , ac decentem
 „ habeat . Quinto vt non ita alicui rei sit addicetus,
 „ vt ab ea difficulter videatur posse dimoueri,
 „ & ad eam aequalitatem perduci , qua requiritur
 „ ad hoc negotium anima cum Deo recte tractan-
 „ dum ; ac quanto magis quisque dubius est de
 „ vita sua rationibus , & cupidus sciendi quid fa-
 „ cere debeat de sua persona : denique quanto ap-
 „ tior ad Ecclesiam iuuandam , tanto etiam ma-
 „ gis simpliciter loquendo , idoneus erit ad Exer-
 „ citia facienda . Qui vero has conditions non
 „ habent , vel qui matrimonio iuncti fuerint ,
 „ aut alioquin inhabiles , non debent ijs tradi Exer-
 „ citia omni , amaxime si alij aptiores ea peterent ,
 „ vel nostri alijs occupationibus distinerentur .
 „ Possent tamen dari eis aliquæ meditationes pri-
 „ ma hebdomadæ , idque si fieri possit , in ipsis co-
 „ rum dominib[us] hortando eos , vt in aliqua remo-
 „ tiori domus parte se colligant , vnde non nisi ad
 „ Missam , & Vesperas egrediantur , aut quando
 „ ad meditationes accipiendas veniunt . hisque
 „ addi poterunt si ita videatur , aliqua Exercitia ,
 „ vt triplex modus orandi , & similia . Hæc B. Pater
 Ignatius , qua eadem licet paulo brevius haben-
 tur etiam in Conſt. p.7. c.4. lit. F.

QVO-

QVOMODO DISPOSITVS
*eſe debeat , qui ad Exercitia facien-
 da accedit .*

C A P. I I.

Vi ad Exercitia agenda aggredi-
 tur , primo eniti debet , vt intel-
 ligat quanta sit res , quam aggre-
 ditur , nempe qua non solum ad
 animam pertineat , sed ita perti-
 neat , vt si modo ea diligenter
 praefit , qua debet , iacturus sit fundamenta spi-
 ritualis sui profectus , qua deinde tota eius vita
 vñsi futura sint . Ex quo intelligat quantum
 * alacritatem , & diligentiam , & fortitudinem Annot. 5. ex
 etiam ad tantum opus , tantumque negotium 20.
 afferre debeat . Itaque statuat ipſe secum virili-
 ter agere , & omnia impedimenta diuinæ gratiæ
 rejicare , & omnes animi sui vires intendere , vt
 huic gratiæ cooperetur , & se ad eam recipien-
 dam quam poterit optime disponat .

² * Hanc ob causam ab omnibus alijs nego-
 cijs domesticis prius se expediāt , vel certe ea Annot. 20.
 alijs interim committat , ac toto tempore omne
 sibi amicorum , ac familiarium , immo etiam
 nunciorum , aut literarum commercium inter-
 dicat . hæc enim mentem implore solent varijs
 cogitationibus , qua deinde magnopere distra-
 hunt

Exerc. ag-
 gregatus eo-
 rum necessi-
 tam intel-
 ligat .

A curis &
 negotiis fe-
 gregatio .

hunc, & conceptum, si quis est, feruorem restringunt. Immo vero omnem etiam aliam cogitationem de quavis alia re excludere cureret, perinde ac si nullum aliud negocium in hoc mundo haberet.

*Cum spe ag-
greditur.*

3 Habeat deinde magnam spem in Domini bonitate, & liberalitate, qui cum etiam errantes requirat, & fugientes lequaretur, multo magis qui ad se bono animo accedunt recipiet, & complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, qua cum pium illud desiderium dererit, dabit etiam gratiam, ac vires exequendi bene, ac fructuose, si quidem eius voluntas est sanificatio nostra.

Qualis finis.

4 Inter cetera vero ita etiam animo constitutus esse debet, vt libenter & audie Exercitia haec aggreditur non tam ut spirituali dulcedine fruatur, quam ut Dei voluntatem de se intelligat, suumque affectum a terrenis omnibus auellat, & eum in suo Creatore collocet. Illud vero maxime necessarium, ut prater hoc desiderium proficiendi in spiritu sit etiam bene resignatus in beneplacito Dei, in ijs in quibus adhuc liber est, itaque animo paratus sit, ut quicquid a Deo cognouerit faciendum esse, omnino exequi decreuerit.

*Quomodo
aggreditur
exercitio.*

5 Quare non debet quisquam deliberationem aliquam secum afferre, a qua dimoueri nollet. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipse ponere Dei donis, ita ut usque ad quosdam limites se illuminari, ac iuuari velit, non autem

IN EXERC. SPIR. CAP. II. 17

tem amplius. Nam praterquam quod valde indecens est, vt creatura hoc modo agat cum suo Creatore, valde etiam sibi ipsi nocet, primum quia seipsum priuat illis maioribus donis, quae Deus fortasse datus erat: deinde quia illa ipsa illiberalitas, & restrictio, & ingratitudo in Deum meretur, vt ne ea quidem accipiat, quae vellet accipere. Quare debet potius animi simum dilatare, ut quam maxime possit se se cum Deo coniungere, & quā maxime ab eo ditari, & locupletari thesauris istis coelestibus desideret. Atque hęc quidem obseruanda sunt ei erga Deum.

6 Erga eum vero qui datus est Exercitio, *Qualis se-
ita se gerere debet, ut eum accipiat, ut magis
gerat circa
dantē Exer-
citus.*

ita se gerere debet, ut eum accipiat, ut magistrum, & ducem huius itineris dubij, & periculosis: & ideo etiam si aliqui prudens sit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat sive prudentiae, vel doctrinæ, sed totum se committat huic suo duci, ac quemadmodum ait Apostolus, Stultus fiat, ut sit sapiens, illudque Beati Petri monitum exequatur, sicut modo geniti infantes sine dolore concupiscite, ut in eo crescatis in salutem. Itaque instructorem suum ita intueatur, tanquam Dei instrumentum ad hoc sibi missum, ut eum dirigat, & perducat per eam viam, quae ad vitam dicit. Quam ob causam cum omnī reverentia, & alacritate, & confidentia excipere debet, quae ei proponet.

7 Præterea nihilcum celet, nihil dissimilatum.

B let

*1. Cor. 3.
1. Pet. 2.*

*Nihil celan-
dum.*

let, sed sincere totum cor suum ei patefaciat, & candide referat quo modo singula meditationes succederint, qua in eis, vel extra eas reliquo tempore consolationes, desolations, lumina, vel bona desideria senserit. Denique, obediat ei in omnibus perfecte, neque alias meditationes, aut aliud ordinem teneat, quam ille praescriperit; idemque in poenitentij, & corporis castigationibus; & in summa hoc sibi persuadeat, quo diligenter, & exactius illius dum sequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largius accipiendoam. quia illa humilitas, & illa simplicitas valde Deo placet, & cum talibus est eius sermonicatio. Hac igitur necessaria quidem sunt, ut plenior fructus eliciatur.

*Quz propo-
neda facien-
Exercit.*

8 Sed tamen si is, qui tradet Exercitia timaret, ne si omnia proponat Exercitia factu, fortasse eum deterrent, ac retraherent; melius esset, vel aliqua tantum horum proponere ab initio, vel non admundum exaggerare. sed si postea cum gusto spirituali eum affici videtur, magisque capacem ad hæc portanda, tunc eum paulatim excitare ad Exercita peragenda cum omni perficie-

ne.

D E Q V I B V S M O N E N D V S

*sit Exercitia ingrediens, & de tem-
pore meditandi.*

C A P . I I I .

Vnt etiam alia, de quibus monendum est qui facit Exercitia, sed quia hæc continentur in annotationibus, vel regulis scriptis in libro Exercitorum, nō est, quod hic repeatantur. Hoc tamen de ijs addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis obseruandis, quoniam quo diligenter in hoc fuerit, eo citius, & vberius inuenient fructum spiritualem, qui queritur.

2 Illud etiam in particulari attungi potest, Quos libros non debere eum legere nisi scripta, quæ ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, vt occasio legendi præcidatur, præter Breuiarium, si Sacerdos sit, aut Officium B. Virginis. si tamen instructori videbitur, posset in prima hebdomada legere librum Gerfonis de imitatione Christi, in secunda aliquid ex Euangelijs, & Sanctorum vita, vt dicitur in annotationibus post primam meditationem secundæ hebdomadæ. Sed has vitas sanctorum oportet esse selectas, & valde accommodatas ei, qui facit Exercitia: vt si esset vxoratus, oportet ei tradere vitam ali-

*Exacta ob-
seruatio.*

cuius, qui sancte vixisset in seculo: similiter in religiosis, & in alijs similibus. Quare is labor, & diligentia esse deberet instructoris in idoneis diligendis.

*Quæ myste-
ria legenda.*

3 Porro in Euangelij non debet legere nisi illud mysterium, quod eadem hora, vel die est meditaturus, vt habetur in primo notab. post quintam contemp. 2. hebdomada.

4 Tamen si post factam meditationem tedium affici videretur, ac potius tempus perdere; posset etiam vt dictum est, addi aliquis alius liber, vt prima hebdomada. Dionyfius Cartusianus de quatuor nouissimis, Confessiones sancti Augustini, aut similes; hoc aduertendo, vt non solum boni, & utiles sint, verum etiam apti, & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in Exercitiis queritur, vt contritionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quietiam monendum est, & docendus vt ipsam letationem dirigat ad meditationem, nimirum non legendi cursum auditate sciendi, & videndi noua, sed immorando, & perpendendo accurate ea quæ legit, & intrando in eodem affectus.

*Quæ scri-
benda.*

5 Quod de legendo dicitur, idem de scribendo dicendum. Nihil enim aliud scribi debet præter ea quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua, quæ Dominus communicauerit in meditatione, vel etiam extra meditationem: quæ tamen breuissime notanda sunt, non diffusa per modum sermonis. Hæc autem pun-

ctæ possunt esse duplicitis generis, vel practica, quæ pertinent ad agendum, vt sunt desideria quadam, aut firma deliberationes faciendi aliquid; vel quæ pertinent ad cognoscendum, vt sunt quadam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis v. g. humilitatis, contemptus mundi, patientia, &c. vel etiam in aliqua materia meditationis, vt Incarnationis, vel Passionis Domini, & similia eiusmodi præsertim, quæ sint quasi axiomata quadam, & viam aperiant ad bene percipiendas, & meditandas illas materias.

6 Sed illud cauendum ne, vel legendi, vel *Lectionis & scribendi dulcedine ita se quipiam distineri scriptiorum. nat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiam preparationi ad meditationem. Semper enim aliquanto ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino suam cogitationem conuertere ad puncta illius Exercitij, quod iam instat. Addo etiam, cauendum hoc quoque, ne nimis legendo, aut scribendo defatigetur animus, & quasi vires eius exauriantur: oportet enim saluam semper relinquere meditationem, & cetera omnia huic vni seruire.*

7 Qui Exercitio exacte facere volunt, viref-
que idoneas habeant, ijs* quinque horæ medi-
tandi quotidie præscribi solent: prima circa me-
diæ noctem, quod tempus propter quietem, &
ac profundum silentium valde aptum est medi-
tationi; secunda sub auroram, tertia paulo ante
*Quo horis
orandum.
Ex 2. heb.
notab. 2. &
3. post Exer-
cita primæ
dies pag. 6.
& ex 3. heb.*

dom. post prandium, quarta post meridiem, quinta sub vespere, & post uniuscuiusque horæ meditationem quadrans etiam ad examen præcedentis meditationis.

*Quibus cum
dilipsandū.* 8 Cum alijs, qui debilioris sunt valetudinis, vel tam exactum modum seruare non posse, dispensari poterit de horæ mediae noctis, itat amen ut quinque horæ maneant, aut etiam pauciores, si instrutor ita expedire iudicauerit.

Vt vero plures sint quam quinque, raro continget, vt expediatur. Nam cum nimis continuantur haec Exercitia mentis, ita retundi solet, vt obtusior etiam redatur intellectus, & voluntas minus efficax.

DE LOCO EXERCITII IDONEO,
& de quibusdam particularibus.

C A P. I V.

Ocus ad facienda Exercitia non est dubium, quin debeat esse remotus ab hominum concurso, & aspectu etiam, maxime familiarium. Ita enim monet B. Pater N. Ignatius annot. ultima, vbi etiam tres eius rei commemorat utilitates. Quare si Exercitia suscepturnus alibi, tam comode, & tam fructuose non potest, & Superiori ita videatur, poterit excipi domi nostra, sed in aliquo cubiculo, quod sit quam maxime separatum ab alijs cubiculis, & officinis domesticis, vt quam minime videat, vel audiat, quæ nostris fiunt.

2 Quod vero ad expensas attinet, cum ille in domum nostram venerit, consulatur superior: ad cuius prudentiam pertinebit, ita omnia moderari, vt neque domus nimium graueretur, neque contra occasione domus non grauanda minuantur numerus eorum, qui Exercitia facere possunt. videntur autem communiter nec recusande, si offerantur præfertim à diutoribus: nec si non offerantur, requirende. Absit vero semper quicquid in eo genere sordidum

Locus Exer-
citorum.

Expenses
qibus fa-
ciendz.

dum aut indecorum videri possit.

Qualis is qui inservierunt exercitant. 3 In hoc loco præter instructorem debet etiam esse qui ei intercedat, & necessaria ad vi- tium deferat. Hunc autem oportet esse fidelem, discretum, taciturnum, qui que sua modestia, & humilitatis, ac deuotionis exemplo adficeret. Ni- hil autem loquetur, nisi de ijs, quæ ad viatum, aut cubiculum, & ministerium suum pertineant, idque paucissimum, omnia semper ad instruc- rem reiciendo, quem etiam de singulis certio- rem faciet, nec rem villam ei deferet, etiam po- stulatus, nisi illo consulto.

Lectum co- poset, &c. 4 Componet lectum, & cubiculum verret opportuno tempore, quod fere erit tempore missæ. Cetera etiam quæ opus erit, munda, & apta afferet, præferendo semper magnam chari- tatem, & diligentiam: atque inter alia memori- nerit etiam pro ipso orare quotidie.

Interdum nos depu- sandus. 5 Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus, aut familiaris esset Exercitanti, idque iuuat non solum ad consola- tionem quandam ipsius, sed etiam ad profectum spiritualem, quoniam aliqui interdum confiden- tius se aperiunt amicis huiusmodi, quam ipsi In- structori, si eum nunquam ante norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit Exercitia, vt videat quatenus hic pro- gredi debeat, quid loqui, & quomodo. Debet enim ut eo tanquam instrumento suo iuxta id quod intelligit conuenire ad maiorem vi- litatem

litatem exercitantis.

6 Quod ad viatum attinet, querendum est De Viatu ab eo quid sibi parari velit, idque ei afferendum, quod ille petierit.

7 Præter hunc qui ei ministrat, ut plurimum non debet ab alijs visitari. Nam de secularibus quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas urgeret. Ex nostris autem aliquis mitti posset, cum vel qui facit Exercitia, id petere ab instruc- tore, vel instructor etiam illo non potente ita iudicare ad eius consolationem vel profectum.

8 Quicunque autem eat, cauere debet, vt nullus nisi utilis sermo habeatur, ac de rebus spiritualibus, nulla tamen significazione quod eum ad hunc, vel illum viæ statum impellere, velit, præfertim vero ad Societatem. Nam præ- terquam quod vocatio debet esse libera, & à Deo venire, ipsi etiam qui in hac deliberatione verfantur, si id intelligent, aut suscipen- tur, eo magis retrahi solent: & contra, vt experientia sape ostendit, eo magis incitari, cum in nostris

nullam talem cupiditatem animadver- tunt.

QUALIS ESSE, ET QVID FACERE
debeat qui Exercitia tradit.

C A P. V.

Qualis sit
Exercitorū
magister.

Vob ad illum attinet, qui Exercitia traditur est, illud primum ab B.P.N.Ignatio 4.par.cap.8.45. precipitur, ut prius ea in se ipso sit expertus, vt rationem eorum reddere posset, & dexteritatem in ijs tradendis habere. Quod vt facilius assequatur (vt ibidem dicitur in declaratione) prius quibusdam tradere deberet, in quibus minor est iactura, si quid erretur; vt verbi gratia, Iuanioribus, aut ijs, qui non ingressuri sunt electio nem de vita statu. Deinde etiam proderit conferre suum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis vel minus conuenire deprehenderit. Itaque hoc primum & pricipium esse debet, vt sit bene versatus in rebus spiritualibus, & nominatum in his Exercitijs.

Eius partes.
Annos. 7.
ex 20.

2 Præterea sit prudens, & discretus, parcus, & moderator, consideratus in sermone.* Sit etiam suavis potius, quam austerus, maxime cum ijs, qui tentationes, vel etiam desolationes, aut aridates, & tadia patiuntur, quos consolari, au mare, & erigere debet opportunis consilij, & pricipus

IN EXERC. SPIR. Cap. V. 27

precibus tum suis, tum aliorum. Expedit etiam vt gratus ei sit, qui facit Exercitia, quoniam hoc modo magis ei confider, seque magis aperiet.

3 Porro in agendo cum ipso meminerit autoritatem quandam semper retinere, seruata quadam maturitate, & grauitate, coque etiam magis, quo is qui in Exercitijs versatur, maior ipse fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius spiritualem profectum, vt locum, & personam Magistri, vt vere est, tueatur. Et si hac auctoritas temperata esse debet humilitate religiosa, que eluceat in omnibus eius dictis, & factis; ita vt ne vestigium quidem vilius vanitatis cōspiciatur: sed in hoc Christum imitari debet, qui cum forma esset omnis modestia, tamen, sicut scriptum est, Loquebatur tanquam potestatem habens. Itaque cum omni libertate officium suum exequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, ubi quippiam curuum, aut distortum esse viderit.

4 Caveat, cum bonum aliquem effectum viderit in ijs, qui se exercent, quicquam sua industria, aut peritia tribuere, cum hi omnes effectus gratia sint à solo Deo; & consilia extrinsecus adhibita (præterquam quod si bona sunt, ab eodem Deo sunt) tantam vim habeant, & tantum operentur, quantum concurrit, & cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multum confidat in Domino, & ab eo speret certum au-

Auctoritas
cum maturitate seruanda.

Deo referenda, si quid
indum, si quid
fructus.

xilium tum sibi , tum ei qui facit Exercitia .

*Annot. 15.
ex. 20.*

5 Illud autem valde obseruandum , vt nihil de suo apponat , sed cum eiusmodi consilia debeant ex diuina inspiratione suscipi , cautelet ne indiscreto zelo conetur aliquid ei suadere : sed finat Deum , de sua creatura disponere iuxta placitum bonitatis sue . * Quod ut melius , & facilius in opere praefitet , ferueretur in animo plane indiferentem , & in nihil aliud eius voluntas feratur , nisi vt sanctissimum Dei benelacitum in anima illa plene , & perfecte compleatur : & ipse tantum in eo laboret , vt qui se exercet , id inuestigare sciat , & sciat se a demonis deceptionibus expedire , quibus homines retardare solet .

Perspecta
fit conditio
Exercit. fa-
cientes .

Perspecta
habeat lib.
Exercit.

6 Curret etiam perspectum habere eum , qui facit Exercitia non tantum quo ad statum , & conditionem , si nobilis sit , vel plebeus , doctus vel indoctus , &c sed etiam quoad peculiares quasdam partes , vt si simplex , vel prudens sit , prouectus in rebus spiritualibus , an adhuc ruditus , ac nouus , si intelligens , & capax , an vero hebetior , & tardior . Nam cum diuersis diuerso modo agendum est , vt ruditioribus sunt res explicatiui proponenda , alijs autem breuius , &c .

7 Illud autem in primis necessarium , vt qui Exercitia traditurus est totum librum Exercitorum perlegerit , cumq; præ manibus habeat , & præfertim annotationes & regulas . Neque sufficit cursum ea videre , sed omnia accurate ,

immo

immo singulas pene voces expendere oportet , quoniā quādā sunt in ijs breuissime dicta , quā magnum pondus habent , & ignorata , aut præterita damnum afferunt . Itaque tum ante accurate ea vidisse oportebit , tum vero in dandis Exercitijs relegenda erunt accuratius , præfertim quā pertinent ad illud tempus , in quo tum versatur ille , qui suscipit .

8 Iuvabit etiam ut singula Exercitia , antequam ea tradat , aliquantulum ipse meditetur , si fieri poterit , vt melius imprimat alteri .

Prīus ipse
meditetur.

DE

DE VISITANDO EO

qui exercetur.

C A P. V I.

Quoties vi-
fitandus.

¹ Optis Exercitijs sit diligēs in visitando suis temporibus eo, qui exercetur. Videatur autem expedire, ut quotidie semel eum adeat, neque tamen s̄epius, nisi aliqua occurreret necessitas, ut aliquando accidit prima hebdomada propter rei nouitatem, aut secunda propter difficultatem electionis.

Quando nō
vifitandus.

² Immo cum aliquibus hominibus graui bus, & bene introductis in spiritu, & deuotio ne, posset etiam aliquando eis utilius, ut aliqui dies omittentur. De tempore autem eum visitandi, videat ipse quod sit commodius & aptius. Ex natura quidem sua videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res percipiendas & penetrandas. Quamquam sub vesperam solet esse maior necessitas, quia tunc interdum magis crescunt tentationes, & desolationes, quia animus est minus aptus ad contemplandum, & ideo interdum incidit in morositatem quandam, & magis est expositus temptationibus.

³ Videat

³ Videat etiam instructor, an aliquando ex peculiari causa expedit, ut statim à pran dio, vel à cena ipse, vel aliquis alius man turus, & discretus ab eo designan-

An quis
pro recrea-
tione defi-
guandus.

dus cum eo qui est in Exer-
citijs maneat ad ho-
nestam recrea-
tionem.

DR

DE EXIGENDA RATIONE

meditationis

etiam in aliis tempore

C A P U T V I I . sub

Quomodo
interrogan-
dus.

Gitur quodcumque tempus elegerit ad eum inuisendum, cum ad ipsum venerit, interrogabit quomodo se habuerit ab ea hora, qua illum postremo vidit, & praeferunt in meditatione, nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senerit, & in quibus punctis.

Quid si con-
laciones abū dat, non valde laudare oportet, ne sibi complacat, sed primum doceat quomodo solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suauis sensu, qui fere non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est, vt eas consolationes dirigat ad morum emendationem, vitaque totius institutionem, quia vt scriptum est, Non auditores legis, sed factores iustificantur. Atque hic etiam monendum est, * vt breuiter in scripto ponat notabiliores consolationes, & lumina, desideria quoque & firmas deliberationes faciendi aliquid, quoniam proderūt mul-

Annot. 20.

tum

tum alio tempore, cum ea non habebit.

3 Deinde vero præparet illum ad tempus desolationis, & ariditatis, quæ solet frequenter contingere, ne deinde cum contigerit, impatus sit. Atque hoc tempore cum res bene succedit, non oportet diu cum ipso remanere, sed finendum, vt creator cum creatura sua, & hac vicissim cum illo transfigat, nisi necessarium videatur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandū, si nimis absorptus esset cogitationibus illis.

4 Contra vero si exercitans aridus sit, & de solatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodo se gescrit in meditatione, & nominatum quomodo obseruarit additiones, & si in aliqua remissum inuenierit, moneat, & instruat.

5 Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo, & quasi indicando aliquos conceptrus, quos deinde ipse cogitatione prosequatur.

6 Hortetur ad patientiam, & longanimitatem, ne se obrui finat tedium, ac propter molestiam, & laborem auertatur ab oratione, quia si fortiter cum sp̄e, ac fiducia perseveret pulsare ad ostium misericordie diuinæ, non poterit non aperire iuxta illud, * Si moras fecerit, expecta eum, quia veniet, & non tardabit.

7 Moneat etiam optimum remedium consequendi à Deo devotionem esse, vt humilietur sub potenti manu Dei, & se subiiciat, ac resignet eius diuinæ voluntati: sepe enim illa disponit de-

Disponen-
pro tempore
desolationis.Annot. 6.
ex 20.Quid cum
abundar de-
solatio.Viam medi-
tationis apt-
riat.Ad que hor-
tandus.Annot. 13.
ex 20.Hab. 2.
Annot. 7. ex
20. reg. 8. ad
motus animi
discernendos.Modus con-
sequendi de-
nitionem.

C centia

centia, & amaritudo non tam venit ex feruore, quam extacita quādam superbia, qua homo confidit in sua diligentia; vel quia in etiam vellet excellere; aut ex amore proprio quia amat consolationem. Quare hoc omnino obseruandum est, ut cum fecerit quod in se est, cetera permittat diuinæ voluntati, & caritati, & confidat, quod illa ipsa ariditas ideo permititur à Deo, quia sibi sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis, & subiectionis erga Deum saepe magis efficax est, ut concedat gratiam bene orandi.

Nulla derur
suspicandi
occasio.

8 In primis autem caueat Instrutor, ne vñquam dē ei occasionem suspicandi, quod minus bonam opinionem de se habeat, etiam si non ita se bene gesserit: sed ostendat illi semper se bene sperare, & sua.

Spe etiam illi animum,
ac spem ad-
dat.

DE

D E P R O P O N E N D A meditatione.

C A P . V I I I .

NI proponendis punctis meditationum * non oportebit ea valde exaggerare, aut etiam ita enucleare, vt qui meditatur, proponenda ipse nihil noui per se inuenire, possit, aut certe agre. Experiencia enim docet magis omnes delectari, & moueri etiam ijs, que per se inuenient. & ideo satis erit, quasi digito indicare veniam, quam deinde sibi quisque effodiatur. Si tamen essent aliqui parum capaces, ijs possent paulo magis declarari.

2 Ipse autem meditationes dari solent in Medit. descripsit, ne fatigetur memoria exercitantis, ut scriptz. quod solet impedire deuotionem, cum vires omnes sint integræ referuanda intellectui, & voluntati.

3 Denique inter alia, que Instrutor atten- Precauenda
dere debet, est etiam illud, ne qui exercetur caput laetitia nimia attentione orandi. Est enim, capitis lebo.
magnum huius periculum, tum tempore defoliationis, quo anima magis conniti solet, quasi aduerso flumine, tum etiam consolationis cum se toram dat propitijs ventis. Quare non sufficit monere de moderatione seruanda: nam cum ij

C 2 qui

Annotat. 2.
ex 20.
Quomodo
puncta me-
ditationis.

qui Exercitia faciunt, vt plurimum sint rudes, & noui in meditando, non ita possunt cognoscere, quid sibi nocitum est; sed oportet interrogare, quem modum seruent in eleuanda mente in Deum, & in ea retinenda in Deo, & nominatim in compositione loci: ac si appareat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo, aeratione cogitandi suauiter de diuinis, primo quia alioquin durari non potest, & impeditur meditatio; deinde etiam quia solidus fructus consilit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione, quæ procedunt ex lumine intimo, non autem in hac attentione violenta, aut in coactitijs illis lachrymis, quas merito irridet Cassianus. Postremo quia hoc negotium orationis etiam si nostram quoque cooperacionem exigat, maiori tamen ex parte pender à Deo, & est donum Dei. Quare ad hoc potius se anima disponere debet per humilitatem, & puritatem, quam confidere in sua præparatione, & industria.

De quibus
in universum
monendum
Instructor.

4 Reliqua quæ in vniuersum monendus esset Instructor, fere continentur in libro Exercitorum, partim in meditationibus ipsis, partim in annotationibus, partim etiam in regulis illi discernendi spiritus, quæ sunt valde utiles, & quasi lucem preferunt in omni hoc itinere spirituali, tum prima hebdomada, tum omnibus sequentibus. Et ideo iterum repetendum quod supra attigimus, debere hunc librum admodum familia-

rem

IN EXERC. SPIR. Cap. VIII. 37

rem esse Instructori, eiusque memoriam renovandam eo tempore, quo Exercitia traduntur, quia quoties eum leger, toties nouum lumen, & intelligentiam hauriet.

5 In quo etiam admonendus est, etiam si Quando mi
ex una parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exacte seruare tare licet
ordinem ac
methodum.
Ex. 5. exerc.
1. hebd. ex:
permitti eius prudentia, pro varietate vel per- tremo.

sonarum, quæ faciunt Exercitia, vel spiri-
tuum, quibus agitantur, vt vel ista

Exercitia moderari, vel etiam
aliqua alia præsentí earum
necessitatí opportu-
na præscribere
possit,

ut aperte dicitur Annot. 17.

& 18. ex primis,
& alibi.

D E V A R I S H O M I N V M
generibus, quibus dari possunt
Exercitia.

C A P . I X .

Dux classes
exercitanc-
tium.

Vibus Exercitia dari possunt, in
vniuersum in duas classes diuidi
posse videntur. Alij enim sunt,
qui omnes illas conditiones ha-
bent, quas Cap. primo diximus
requiri, ut integra Exercitia per
agant, & de his nihil hic in particuliari dicen-
dum est: ad eos enim pertinent omnia, qua to-
to hoc Directorio dicentur, maxime si de totius
vita statu deliberare velint. Alij igitur sunt,
quibus non sunt tradenda plena Exercitia, vel
quia iam in statu sunt, vt matrimonio vinciti, &
alijs quibus ob alias causas non expedit dari elec-
tionem, vel quia propter negotia publica, alias
ve occupationes tempus, aut locum non habent,
vt sunt Magistratus, & quidam aliquando no-
biles, aut patresfamilias, & similes; vel quia
non aliam utilitatem querunt ex Exercitijs,
quam vt generalem Confessionem faciant, & ad
reliquam vitam bene dirigendam instruantur;
vel quia non admodum capaces sunt, vt sunt ru-
des, & illiterati, qui tamen iuuandi sunt iuxta
corum captum.

3 Igitur

IN EXERC. SPIR. Cap. IX. 39

3 Igitur quod attinet ad religiosos (non agimus hic de nostris, quia de his separatim agemus capite sequenti) si antea nullum mentalis orationis viuum habuerunt, eadem est ratio quod ad eos instruendos attinet, quæ alterius cuiusvis secularis, maxime si antea laxiorum, & liberiore vita duxissent. Tunc enim diligenter exercendi essent prima hebdomada, vt habeant cognitionem, & contritionem suorum peccatorum, cum qua in seculo, cum qua in religione comisissent, quia hoc est fundamentum ad reformationem, & correctionem totius vita. Si vero antea etiam dediti fuissent orationi mentali, & devotioni, tunc prima hebdomada breuius percurri poterit, vt diligentius immoretur in meditatione vita Christi.

4 Illud vero in prima hebdomada, & deinceps præcipue curandum erit, vt in sua vocatio ne confirmentur, & sibi persuadeant hanc viam sibi constitutam esse ad beatitudinem consequendam, vt regulas sui ordinis plurimi faciant, & eas quam diligentissime obseruent, & ad suum institutum quam maxime afficiantur; vt causas intelligent, quare adhuc minus proficerint, & ad hunc finem meditations, & examina dirigant, quod ab initio explicandum erit, & deinde semper continuandum.

5 Denique etiam vt zelum concipient iuuandis alios, siue proximos iuxta suum institutum, siue

Quomodo
cum religio-
sis,

Finis religio-
rum in
Exercit.

Zelus prox-
mos iuuan-
di.

C 4 siue

sive etiam fr̄at̄es eiusdem instituti & exemplo
& opere.

Quid de elec-
tione .

6 Electio status non est eis danda, sed tamen
iuuabit tradere regulas, & instructiones eius, vt
posint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus
occurrentibus deliberare eodem modo, quo in-
fra dicetur de hominib⁹ Societatis .

An liber cō-
municandus

Magna vti-
litas Exerci-
torum in re-
ligiosis .

7 Quin etiam finitis Exercitijs posset eis
magno tum cum delectu, & spe fructus, nec si-
ne facultate Provincialis communicari liber, si
ipsi cuperent, & eo bene usuri viderentur: &
denique doceri etiam possent de modo traden-
di alijs Exercitia .

8 Ceterum sciant nostri vix fructuosius ope-
ram ponī posse, quam cum religiosis, quoniam
non in ipsis tantum fructus ille residet, sed ordi-
narie manat ad alios: primum quidem ad eorum
fratres, qui ipsorum exemplo iuuari posunt,
deinde etiam ad seculares, quorum animas illi
tractant. Et ideo licet omnibus religiosis utilia
semper sint Exercitia, tamen ijs maxime, à quib⁹
vel ratione officij, vel alterius eiusmodi cau-
ſe utilitas in alios deriuari potest, vt sunt Magi-
ſtri Novitiorum, Superioris, Baccalaurei, Con-
cionatores, & alij eiusmodi. Quo fieri ſepe, vt
vno reformato alij multi reformatur: idque
commodius eft, quam vt nos ipsi id per nos
præstemus, ne videamur velle eſſe aliarum reli-
gionum reformatores, quod ſolet eſſet odiosum.

Si

9 Si ſint coniugati, aut patresfamilias, Quid ſi ſint
dirigenda erunt Exercitia ad eum finem, vt iux- conjugati .
ta diuina præcepta familiam regant, liberos &
ſeruos inſtruant: præterea ut reditibus, & fa-
cilitatibus iuste; ac pie, & sobrie vuantur, &
eleemosynas faciant pro viribus suis, neque ex-
cedant in ſumptibus, aliaque ſimilia de quibus
agitur in lib. Exercitiorum in fine ſecundæ heb-
domadæ. Hi aurem effectus, quos diximus,
plerumque ſolent in anima conſequi ex meditationib⁹ ipsis quamquā alterius materia: quoniam
cū vere timor, vel amor Dei ingeneratus
uerit, facile etiā reliqua vita tota reformatur .

* Sed tamen ſi Inſtructori videretur propriam Annot. 17.
aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, ex. 20.
vel in ipſa oratione per aliquam meditationem,
poſſet etiam hoc fieri. quod idem in-
telligimus de alijs quoque hominum generibus,
de quibus ſtatim dicemus .

10 Si ſint Ecclesiastici, ita erunt inſtituendi Quid ſi ſint
in Exercitijs, vt cognofcant quantam virtutem
exigat ille status, eamque acquirere cupiant, &
doleant, ſi non haſtenus habuerint. Quare ita
dirigendi ſunt, vt virtua, & prauos affectus exuere
decernant, & contrarijs ſe virtutibus ornare,
qua Ecclesiastico homini neceſſaria ſunt; vt ſem-
per meminerint, ſe diuino cultui, & Ecclesia mi-
nisterio dicatos, & conſecratos eſſe, ideoq;. mu-
nus ſuum implere ſatagant: vt etiam beneficio-
rum

Ecclesiastici.

rum prouentus recte dispensare, & in eos viss, quos oportet, erogare studeant: denique ut etiam zelum Dei habeant, & pro animarum salute iuxta vires, & talentum, & officium, elaborent.

*Quid cum
sunt Magna-
tes vii.*

11 Si sint Magnates, aut Magistratum aliquem gerant, ijs quoque debebunt sua praepcta, & documenta tradi, vt iustitiam administret, vt avaritiam & superbiam fugiant, vt pauperes subleuent, vt se Dei ministros in illo opere esse sentiant, vt semper Dei timorem, atque honorem omnibus rebus preponant, & alia, qua Instrutor sua prudentia per se videre poterit, & ad ea dirigere eum, quem instruit.

*Quid de val-
de occupa-
tis.*

*Annot. 19.
ex 20.*

12 Quod si eiusmodi homines propter publica negocia, qua gerunt, vel ob alias honestas causas non poterunt omnino vacare Exercitijs: * oportebit accipere, quod posint, vt scilicet aliquas faltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tunc etiam poterunt manere in domo sua, ita vt Instrutor adeat ad ipsos suis temporibus, quod aliquando melius esse posset, quam vt ipsi domum nostram veniant ad Instruorem, praesertim cum sunt persona illustriores, quia sic facilius res celatur.

*Annot. 20.
Loca ren-
tus pro Exer-
cijs.*

13 * illud tamen longe utilius, si possent in aliquod praediu, aut conobium fecedere, vt fecit B.P.N. Ignatius in monte Caslinate. In ipsis autem Exercitijs ita procedendum erit, vt res ac te-

pus

pus postulabit. Nam si minus temporis spatium quotidie impendant meditationi, eo magis proroganda erit prima hebdomada, & confessio generalis, & reliqua. Si vero plures horas meditando insument, poterunt ita omnia celerius expediri, vt magis vel minus accedatur ad confutam formam Exercitorum.

14 His autem electiones non sunt dandæ, His quando nisi forte deliberare veulent de officio, vel dignitate aliqua suscipienda, vel deponenda, aut etiā de vita statu ij, quibus integrum est. Monendi autem sunt, vt saltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliis rerum cogitationibus se expediant, quantum fieri potest.

15 Si sint rudes & illiterati, non erit multum temporis cum eis insumentum, nec tradenda sunt eis integra Exercitia, sed seruandus est modulus, qui indicatur in annot. 18. ex viginti.

16 Ad hoc autem caput pertinent etiam De femina, sferinæ, quarum aliqua interdum expetunt Exercitia, atque ideo cum ijs idem modus seruari debet, qui cum rudibus, nisi esset aliquam bono iudicio, & ita capax rerum spirituallium, tantumque ocij domi haberet, vt exacte omnia, aut maiorem partem facere posset: tunc enim nihil impediret etiam haec fieri. sed illud obseruari debebat, quod prudentia est, vt ipsæ in ecclesiam nostram veniant ad accipiendas meditationes; & ita caute procedatur, ne vilia supi-

*De rudibus
& illiteratis.*

De femina.

suspicio, aut scandalum sequatur. quam etiam
ob causam fortasse expediet, vt non dentur me-
ditationes in scriptis, sed voce, ne ho-
mines existimant alias esse.

epistolas. Quod si scripto
vtendum erit, fiat
omnino di-
screte.

D E M O D O T R A D E N D I
nostris Exercitiis.

C A P. X.

1. Vnde ad nos attinet, primum Pro Socie-
tatem ijs, qui Societatem in- rem inge-
grediuntur, omnino debent dari
Exercitia omnia integra, & iux-
ta formam in lib. praescriptam.
Cum enim hoc sit vnū ex expe- Exam. c. 4.
rimentis, quod B.N.P. Ignatius requirit, requi- §. 10.
ritur etiam, vt fiant plane vt iacent, excepta
tamen electione, idque singulas meditationes
singulis pagellis descriptas quotidie afferendo:
neq. enim liber ipse dari debet hac prima vice.

2. Praterea in progressu temporis cum con- Pro iam pro
tigerit, vt se colligant ad facienda Exercitia, de- uetus.
bebunt hæc ipsa aliquoties, vt bis, vel ter facere,
si non integræ, saltem ea quæ sunt primæ hebdo-
madae, & aliquot meditationes ex sequentibus,
vt de regno Christi, Incarnatione, tentatione
Dominii, institutione sanctissimi Sacramenti, Pa-
fitione, & illa, quæ est de amore excitando, prout
opportunum fuerit, & tempus concederit.

3. Quod propterea faciendum est, quia cum sros exer- Causa no-
deinde Exercitia alijs daturi sint, omnino oportet, * vt ipsi ea prius bene nota, & perspecta- cen. ib. Exercitijs.
sibi fecerint. Quam etiam ob causam oportet, Cont. p. 4.
vt pra-

vt præter meditationes bene intelligant, ac teneant vsum quarundam regularium, & annotationum v. g. annotationes viginti initio libri Exercitiorum positas, examina, additiones decem in fine prima hebdomade, regulas electionum, discretionis spirituum & alia ciusmodi. & ideo legere debebunt librum, & bene intelligere, ac de quo dubitabunt, querere ab eo, qui eis tradit Exercitia.

*Quid post
repetitiones.*

4 Ceterum postquam ea, vt dictum est, aliquando fecerint, & repeterint reliquo deinde tempore dum nondum ita exercitati erunt in vni meditationum; & si in quotidianis meditationibus potest quisque pro sua devotione, vel necessitate ea meditari, que Dominus suggesserit, ex Euangelio, Scripturis, vel alia (re-tamen pro securiore directione, ac utilitate maiore cum Praefecto rerum spiritualium, aut cum Superiori communicata) tamen cum agitur de tempore aliquo certo meditationibus, & lessioni tribuendo, quod nos communiter Exercitiorum vocabulo appellamus, quia fere expedit ab aliqua purgatione inchoare, conuenit ut aliqua Exercitia purgativa non pratermitrant, vt de morte, & de peccatis, presentim reflectendo ad ea, quæ in religione admirerint.

*Ne dentur
alia Exerci-
scripta.*

5 Neque tamen expedit dare in scriptis Exercitia ista acommodata religioso statui, vt Exercititia B. P. N. Ignatij integra, vt sunt, conserventur, nulla re addita, vel transformata, ac

præte-

præterea quia etiam ipsi maiorem sine dubio gustum & motum sentient ex ijs, que ipsimet inuenient, quam quis ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen Instructor potest aliquam instructionem, aut lucem dare, & tanquam in via ponere; monendo eum qui exercetur, vt ipse sibi applicare confuescat, vt v. g. in fundamento, postquam cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo statu, in quo nunc est, vt quoniam iam non potest esse indifferens ad diutias, & paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurruunt in Societate, & sic de alijs.

6 Notandum est etiam, primam hebdomadam debere in nostris, si semel exacte Exercitia fecerint, ordinarie satius brevi tempore expediri, ita vt etiam interdum minori spatio quam tridui, vel etiam aliquando bidui expediri possit, sita videatur, vt gradus fiat ad secundam hebdomadam, in qua vt plurimum, diutius immorandum est. Quare hoc potissimum ex Institutoris iudicio pendere debet, qui si viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit, & debet eum diutius in ea retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam.

7 Materia autem, circa quam hec reformatio-
verari debet, hac fere est, passiones non be-
ne domitæ, mali habitus, peruersæ inclinationes que,
vt ad honorem, & estimationem propriam, vel

*Exerc. I. heb-
dom. cum.
nostris.*

*Annotat. 4.
ex. 20.*

*Materia re-
formationis
que.*

pro-

propriam voluntatem, ad corporis commoditates, &c. tentationes ab extrinseco prouidentes præscriptum vehementes, & crebra, deinde etiam ministeria Societatis, ut concionari, audire, confessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere, & ordinare, velit, ut comedere, dormire, studere, agere, cum externis, vel cum nostris, & alia.

Sui cognitio
in primis ne-
cessaria.

8 Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit Exercitia, ut quam maximam sui ipsius acquirat cognitionem, percurrendo tempus ante actum, & occupationes, vel officia, & in ijs perpendendo tum multitudinem defectuum suorum, tum etiam grauitatem ratione status, & obligationis, tum denique etiam confiderando causas, & origines, & radices eorum vitiorum.

Pro spiritua-
li reform. co-
fess. gener.
villis.

9 Ad quam etiam reformationem valde vtile est, ut in fine primæ hebdomadæ fiat confessio generalis de toto tempore religionis, non quidem semper quoties Exercitia repetuntur, sed cum aliquis peculariter motus à Deo vellet instituere nouam vitam, seque perfectius reformatre. Hoc enim vnu compertum est magnopere multis profuisse, & valde iuuisse ad cognitionem sui, & emendationem.

Quando alie-
meditatio-
nes adden-
dz.

10 Quod si viderit Instructor, cum qui exercetur, hac ratione iuuandum ad eum finem consequendum, qui intenditur, poterit etiā aliquas meditationes statui cuiusque vel necessitatibus pre-

senti

senti accommodatas addere, ut de beneficio vocationis, de tribus votis, de causis cur vota renouantur, & de ipsa formula votorum nostrorum, de diuinis beneficijs, de periculo tepiditatis, & huiusmodi. Interdum etiam ex Summario Constitutionum præscriptum ex precipuis regulis, quibus religiosa fere perfectio continetur, ut 11, & 17. & similes, & in vnuersum ea sint materia, que ad timorem, & amorem Dei, ad sui ipius odium, virtutis studium, rerum visibilium contemptum, eternarum desiderium, atque charitatis ardorem augendum pertinent.

11 Ad faciliorem etiam introductionem, Modus me-
corum, quibus vel non est facultas, vel non
vacat per se inuenire, poterit via aperiti ad my-
steria vita, & passionis Domini, si nonnullæ
veritates Theologicae proponantur. v. g. cum
de incarnatione agitur, si causa eius, & fructus
explicantur; aut cum de passione, si causa acer-
bitatis eius: si etiam insinuentur modi eam me-
ditandi, v. g. ad compatiendum, ad imitandum,
ad admirationem, & sic de alijs.

12 Postremo qui sunt iam prouectiores in-
rebus spiritualibus, & meditando magis excri-
tati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. ijs si interdum
ad spiritum colligendum, & feruorem haurien-
dum se recipiunt, vel ad aliquod opus aggredi-
endum vt missionem, aut aliquid eiusmodi,
cum nec eadem sit omnium dispositio, nec vna-
mensura, non videtur quicquam præscribendum

Quid cum
prosecutori-
bus.

D circa

circa materiam, sed possunt ea meditari, que sibi utilia putauerint ad eum finem consequendum, quem intendunt. Credendum est enim quod ex notitia, quam ex Exercitijs B. Patris N. Ignatij antea iam habebant, & ex vniacione spiritus adiuti, inoffenso pede, immo magna cum utilitate per hanc viam current.

Elecio no-
stris nomine
danda.

13 Quod attinet ad electionem status, ea non est nostris danda in Exercitijs. De electione autem negotij, aut actionis aliquius consultare non est proprium Exercitorum; sed potest fieri etiam extra Exercitia omni tempore, & occasione: & ideo in hac etiam diligenter instruendi sunt nostri, vt sciant bene vti regulis eligendi ad indagandam Dei voluntatem, & beneplacitum, vt cum Superiores debent statuere de re aliqua dubia, maxime si non possint cum suis consultare, vt dicitur 16. reg. Provincialis, & denique in rebus omnibus, quas coram Deo constituere, ac definire oporteat, semper admodum iuuat illa praxis, qua in eligendo prescribitur, de qua infra prolixius agemus, & inde peti poterunt, qua nosetros iuuare possint ad intelligandam Dei voluntatem in omni eiusmodi re, iuxta cuiusque rei qualitatem.

DE

D E P R I M A H E B D O M A D A
in uniuersum.

C A P. X I.

 Mnia hæc Exercitia à B. Patre Annot. 4.
Nostro Ignatio in quatuor heb.
ex 20. domadas distributa sunt. qua
Exerc. B. P. quidem hebdomada non tam
N. in 4. heb. dom. distri-
buta. numero dierum, quam materię
generē distinguuntur: & ideo non
necessē est, vt septem, vel octō dierum circulus
in singulis consumatur, sed sufficit vt illi affe-
ctus vel fructus inueniantur, qui in vnaquaque
exquiruntur.

2 Prima continet considerationem peccatorum, vt eorum feditatem cognoscamus, ve
reque detestemur cum dolore, & satisfactio
ne conuenienti. Secunda proponit vitam Christi
ad excitandum in nobis desiderium, ac studium
eam imitandi. quam imitationem, vt melius per-
ficiamus, proponit etiam modus eligendi vel
vita statum, qui sit maxime ex voluntate Dei;
vel si iam eligi non possit, dantur quedam moni-
ta ad eum in quo quisque sit, reformatum.
Tertia continet Passionem Christi, qua mifer-
tio, dolor, confusio generatur, & illud imitatio-
nis desiderium vna cum Dei amore vehemen-
tias inflammatur. Quarta demum est de Resur-

Quid singu-
lez hebd. 6.
tineant.
D 2 re-

52 DIRECTORIVM VI

rectione Christi, eiusq. glorioſis apparitionibus, & de beneficio diuinis, & ſimilibus, que pertinet ad Dei amorem in nobis excitandum.

In 1. hebdomada media anime purgandæ.
3 Igitur in hac prima hebdomada propo-
nuntur media, quæ ad animam purgandam per
contritionem, confessionem pertinent, & ad ve-
ram penitentiam in nobis gignendam iuvare
poſſunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui
facit Exercitia, vt peccati malitia, ſuamq. abie-
tionem, & vilitatem agnoleat, eamq. ex animo
intime fientia. Quam ob cauſam expedire, vt
hoc tempore ſi ſacerdos ſit ex hoc ſpiritu humili-
tatis abſtineat à quotidiana celebratione (niſi
deuotio, aut proſectus ſpiritualis, aut aliqua ob-
ligatio ad id impellat) vt poſtea generali confeſ-
ſione peracta, maiori cum preparatione, fiducia
ac reverentia ad ſacrificium altaris redeat.

. Hebdomada cu-
jus bafis ce-
terarum nō
quām omit-
enda.
4 Norandum etiam hanc primā hebd-
omadā eſſe fundamentum, ac baſim ceterarum,
& ideo numquam p̄aſtermitti debere. Vnde etiā
ſi quis alia Exercitia huius hebdomadae, aut etiā
omnia integra feciſſet, & denuo ea repetere vel-
let, tamen hinc incipendum eſſet, quamvis bre-
uius expediri poſſet.

Quid ante
xerc. faci-
um.
5 Igitur poſtquam aliquis in eum locum ve-
nerit, vbi Exercitijs vacaturus eſt, ea ipſe die de-
bet Inſtructor ad eum adire, & priuquam tra-
dat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex
annotationibus, nempe primam, & quintam, &
ex decima ſeptima illam admonitionem de ani-

mo

IN EXERC. SPIR. Cap. XI. 53

mo aperiendo, item ex vigesima id quod dicitur
de vtilitate ſecfus in loco ſeparato. Quod
etiam opportunitatem ei dabit, vt eum moneat
de ijs, quæ ſupra cap. 2. diximus eum eſſe mo-
nendum, cum ea tamen dexteritate, quam ibi
diximus, nempe vt non omnia ſimul, ſed qua-
ntum prudentia dictabit.

6 Annotatio autem illa ante fundamentum, De 1. anno
que incipit, in primis, expedit magis hoc tem- ratione anti-
pore, vt non proponatur ita in genere, quando
quis incipit Exercitia, ſed in diſcurſu Exer- fundamen-
tum .

citoriorum, ſi quid dubium, vel ob-
ſcurum occurrat, aut ob ali-
quām eius, qui exerce-
tur diſſidentiam,
videatur
op-
portunum, tunc ei ex-
plicari po-
te-
rit.

D 3 DE

DE FUNDAMENTO.

CAP. XII.

De r. ingress.
su 1. hebd.

Rimus ingressus in hanc primam hebdomadam fit per considerationem ultimi finis, quæ confederatio ideo dicitur Fundamentum, quia est basis totius ædificij moralis, & spiritualis.

Divididi po-
sentes.

² Potesit autem dividii in tres partes, pri-
mo in finem, propter quem homo creatus est:
seundo in media ad consequendum hunc fi-
nem: tertio in difficultatem eligendi hoc, vel
illud medium, cum ignoremus quid magis ap-
tum sit ad huius finis consecutionem: omnis au-
tem error in hac parte non possit esse non dan-
nosus & periculosis. Ex quo nascetur etiam
quartum, vt homo ponat se in illa omnimoda
indifferentia, & æquilibrio.

Indifferenta
agni mo-
endi.

³ Hac autem indifferentia est maximi mo-
menti, & admonendus est qui se exerceat quanto
altius hoc fundamentum icererit, tanto firmius
futurum ædificium: idque etiam indicauit B. P.
N. Ignatius annot. decima quinta, & decima-
sexta ex viginti.

edic. fund.
videatur
dior, iu-
nda.

⁴ In danda hac meditatione maxime, quia
nonnullis cum nondum assueuerint oratione, vi-
deri

deri potest aridior, addi poterunt aliquæ ex-
cursiones ad meditandum, vt in eo quod dici-
tur creatum esse hominem, potest simul cogi-
tari à Deo esse creatum de nihilo, & simul
quot, & quanta in creatione habuerit, & præ-
terea quomodo semper ab illo in esse conser-
uetur.

⁵ Sed horum consideratio non tam dirigen-
da est ad gratitudinem, vt sit cum consideran-
tur beneficia Dei, verum ad scopum huius fun-
damenti, nempe, quod illa omnia à Deo data
sint, vt perueniremus ad illum ultimum finem.
Vnde etiam potest homo in hac meditatione
reflectere cogitationem ad scipsum, quomodo
haec tenus habuerit se ad finem, & ad media,
quantum aberrauerit, quod creaturis abusus
sit, quæ illi adiumento esse debuerunt, vt iam
quasi in generali iaciat fundamenta ad cognoscendam deformitatem vita sua, quod posse
überius, & magis particulariter faciet in medi-
tatione peccatorum.

⁶ In meditatione huius fundamenti liber Tempus ha-
Exercitorum non prescribit certas horas, vt sit ius meditati-
in Exercitijs sequentibus: sed vt faciliter initio in-
choemus, vnuquisque pro viribus, & pro de-
nitione sua ad id tempus sibi assumat: vel si
opus sit, Instrutor ei prescribat.

⁷ Debet autem curare vt cognitione huius Firmiter and
veritatis, quæ in fundamento tractatur, quam mo hæret
hæc medit.

maxime menti infigatur: quoniam ut fundamen-
tum fabrice totam ipsam sustinet, ita hæc
veritas influit in omnia Exercitia, & pra-
certim in ipsam electionem status,
qua tota fere hinc pendet. &
ideo quo melius hæc
meditatio suc-
cesserit,
eo etiam melius re-
liqua succe-
dunt.

DE DVPLICI EXAMINE.

C A P. X I I I.

Vm durat meditatio fundamen- Quid facien-
ti, debet instructor exercitan- dum Instru-
tem aliquoties visitare, & sem- dor tempore
per ei aliquid noui in scriptis af- re huius me-
ferre, quia sic videtur quodam- ditationis.
modo levari tadium, & melius

etiam percipi qua singula proponuntur.

Igitur in primo congressu post datum, Examen
fundamentum datur examen particulare, in particolare
quo tradendo significandum est, in quo quis ho- quando dan-
mine vnum, aut alterum vitium sive peccatum dum.
esse solle præcipuum, & quod in eo sit quasi
causa, & radix aliorum.

Et licet in aliquo plura essent præcipua, Vitiorum ex-
expidere tamen, vt vnum diligatur, ad quod extirpatione.
extirpandum toti incumbamus, vt eo superato
ad aliud, & aliud deinceps peculiarem hunc co-
natum, & studium transferamus.

Huic igitur rei seruet examen particula- Persile exa-
re, cuius usus est post peracta Exercitia esse de- men parti-
bet toto vita tempore, nunc tamen inchoatur,
tum vt aliqua eius peritia acquiratur, tum culare.
etiam quia hoc examine uti oportet circa Exer-
citia, & eorum additiones.

Est